Brottsförebyggande handlingsplan för Norbergs kommun 2026-2028

– Prioriteringar, inriktning och åtgärdsområden för kommunens brottsförebyggande arbete

Kommunstyrelsen 2026-09-21

Norberg kommuns styrdokument kan delas in i fyra grupper: reglerande, riktade, normerande och aktiverande.

1. **Reglerande** styrdokument förtydligar ansvar och befogenheter.
2. **Riktande** styrdokument beskriver ett önskat läge och vad som ska prioriteras.
3. **Aktiverande** styrdokument förklarar hur ett visst mål eller önskat läge ska uppnås.
4. **Normerande** styrdokument förklarar kommunens förhållningssätt och bestående arbetssätt, sådant som inte nödvändigtvis ska uppfylla ett önskat läge.

Matrisen nedan förklarar vilka dokument som hör hemma i vilket sammanhang:

	Reglerande	Riktande	Normerande	Aktiverande
Övergripande	Arbetsordning	Vision	Policy	Strategi
Allmän	Reglemente	Budget	Riktlinjer	Handlingsplan
Detaljerad	Delegationsordning	Åtaganden	Regler	Verksamhetsplanering

Hämtat ur Riktlinjer för styrdokument, Dnr KS 2025/0362.

Beslutad av: Kommunstyrelsen

Datum: 260921

Dokumentets giltighet: 2026-2028

Innehållsförteckning

Brottsförebyggande handlingsplan för Norbergs kommun 2026-2028 – Prioriteringar, inriktning och åtgärdsområden för kommunens brottsförebyggande arbete 1

Brottsförebyggande handlingsplan för Norbergs kommun 2026-2028 – Prioriteringar, inriktning och åtgärdsområden för kommunens brottsförebyggande arbete 4

- Sammanfattning 4
- Bakgrund och syfte 4
- Utgångspunkter för arbetet 4
- Ansvar och organisation 5
- Prioriterade områden 2026-2028 5
  - Våld i nära relation 6
  - Unga i riskzon att begå brott 7
  - Narkotikabrottslighet 8
  - Bedrägeribrott 8
- Genomförande 9
- Uppföljning och revidering 9
- Bilaga 10

Brottsförebyggande handlingsplan för Norbergs kommun 2026-2028

– Prioriteringar, inriktning och åtgärdsområden för kommunens brottsförebyggande arbete

Sammanfattning

Denna handlingsplan utgör Norbergs kommuns åtgärdsplan enligt 5 § lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Planen har tagits fram med utgångspunkt i kommunens beslutade lägesbild och anger kommunens prioriterade inriktning och huvudsakliga åtgärdsområden för perioden 2026-2028.

Handlingsplanen identifierar fyra prioriterade områden: våld i nära relation, unga i riskzon att begå brott, narkotikabrottslighet och bedrägeribrott. Områdena har olika orsaker, olika uttryck och olika grad av kommunal rådighet. Arbetet ska därför utformas med olika typer av insatser och genomföras inom de strukturer där kommunen har bäst möjlighet att påverka utvecklingen.

Genomförandet sker i huvudsak inom befintliga strukturer, särskilt Effektiv samordning för trygghet (EST), SSPF, kommunens samverkan med Polismyndigheten samt riktade utvecklingsinsatser. Fördjupad problembild och orsaksanalys redovisas i bilaga 1.

Bakgrund och syfte

Enligt lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete ska kommunen, med utgångspunkt i en beslutad lägesbild, ta ställning till behovet av åtgärder och ta fram en åtgärdsplan. Denna handlingsplan är Norbergs kommuns åtgärdsplan för perioden 2026-2028.

Syftet är att säkerställa att det brottsförebyggande arbetet bedrivs systematiskt, kunskapsbaserat och samordnat, med tydlig koppling mellan identifierade problem, bakomliggande orsaker, valda åtgärder och uppföljning.

Handlingsplanen ska inte förstås som ett dokument som initierar ett helt nytt arbete, utan som ett styrinstrument som tydliggör prioriteringar, stärker samordningen och ger det pågående brottsförebyggande arbetet en gemensam riktning.

Utgångspunkter för arbetet

Norbergs kommuns brottsförebyggande arbete ska bedrivas kunskapsbaserat, samordnat och långsiktigt, med tydlig förankring i den lokala problembilden. Arbetet ska präglas av medveten

prioritering, eftersom kommunens resurser är begränsade och insatser behöver riktas till de områden där behovet är störst och där kommunen har faktisk möjlighet att påverka utvecklingen.

Arbetet ska utgå från kommunens beslutade lägesbild och kompletterande lokal kunskap.

Insatser ska riktas mot prioriterade problem och inte spridas för brett över många områden.

Olika brottstyper ska mötas med olika typer av insatser utifrån problembild, orsaker och kommunal rådighet.

Åtgärder ska i största möjliga utsträckning genomföras inom befintliga strukturer, särskilt EST och SSPF.

Uppföljning ska ske med både kvantitativa och kvalitativa underlag, eftersom flera prioriterade områden endast delvis synliggörs i traditionell statistik.

Ansvar och organisation

Kommunens ansvar enligt lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete är ett kommunövergripande ansvar. Det innebär att kommunen ska samordna, analysera, prioritera och följa upp arbetet utifrån den lokala problembilden. Ansvaret innebär inte att en enskild verksamhet ensam ska bära genomförandet.

Ansvarsnivå	Innebörd
Kommunövergripande ansvar	Ansvar för samordning, analys, prioritering, struktur, uppföljning och samverkan.
Verksamhetsansvar	Ansvar för att genomföra åtgärder inom respektive nämnds, förvaltnings- eller verksamhets ordinarie uppdrag.
Samverkansansvar	Ansvar för att berörda aktörer bidrar med information, kompetens och åtgärder inom gemensamma strukturer såsom EST och SSPF.

Den brottsförebyggande samordnaren ansvarar för att hålla samman det kommunövergripande arbetet, stödja analys och uppföljning samt bidra till att åtgärder samordnas. Respektive verksamhet ansvarar för genomförande inom sitt ordinarie uppdrag och inom de ramar som följer av lagstiftning, reglementen och beslutad organisation.

Prioriterade områden 2026-2028

De prioriterade områdena utgår från kommunens beslutade lägesbild och en samlad bedömning av problemens omfattning, konsekvenser, bakomliggande riskfaktorer och kommunens möjlighet att påverka utvecklingen.

Prioriterat område	Lokal bedömning	Strategisk inriktning	Huvudsakliga åtgärder

Våld i nära relation	Låg synlighet i statistik, sannolika mörkertal och behov av stärkt upptäckt	Öka upptäckt, stärka handlingsförmåga och utveckla samverkan.	Kompetenshöjning, rutiner, information, samverkansstruktur och uppföljning.
Unga i riskzon att begå brott	Förhöjd risknivå genom flera riskfaktorer, men begränsad synlighet i brottsstatistik.	Tidig upptäckt och samordnade individinsatser.	Etablera SSPF, gemensamma kriterier, individuella handlingsplaner och uppföljning.
Narkotikabrottslighet	Flera datakällor visar på förekomst och påverkan på offentliga miljöer.	Kombinera situationell och social prevention	EST, riskmiljöer, tidig upptäckt, förebyggande arbete, stöd vid skadligt bruk samt avloppsmätningar.
Bedrägeribrott	Externt driven brottslighet med begränsad lokal rådighet.	Minska genomslag genom kunskap och lokal motståndskraft.	Informationsinsatser, riktade insatser till sårbara grupper, snabb kommunikation och samverkan.

Våld i nära relation

Problembedömning

Våld i nära relation bedöms vara ett prioriterat område eftersom tillgängliga indikatorer visar att problemet förekommer, samtidigt som det endast delvis synliggörs i anmälningsstatistik. Problembilden präglas därmed av låg synlighet snarare än låg förekomst.

Inriktning

Kommunen ska stärka förmågan att upptäcka, bemöta och hantera våld i nära relation. Arbetet ska bidra till att sänka trösklarna för att synliggöra våld, stärka verksamheternas handlingsförmåga och utveckla samordningen mellan berörda aktörer.

Huvudsakliga åtgärdsområden:

- Genomföra kompetenshöjande insatser för personal och chefer.
- Utveckla och implementera rutiner och checklistor för upptäckt, bemötande och vidarehantering.
- Genomföra informationsinsatser till invånare om våld i nära relation och vart stöd finns.
- Etablera en långsiktig samverkansstruktur med polis, hälso- och sjukvård och civilsamhälle.
- Utveckla normerande och förebyggande arbete riktat till barn och unga.
- Följa upp projektet och integrera lärdomar i ordinarie arbetssätt.

Genomförande och uppföljning

Genomförandet utgår från det VINR-projekt som Norbergs kommun genomför under 2026 med stöd från Brottsförebyggande rådet. Uppföljning ska omfatta genomförandegrad, kapacitetsförändring, upptäckt och hantering samt utveckling av samverkan.

Unga i riskzon att begå brott

Problembedömning

Problembilden präglas av att registrerad ungdomsbrottslighet inte ensam visar behovet av insatser. Flera indikatorer pekar samtidigt på en förhöjd risknivå, bland annat orosanmälningar, skolrelaterade riskfaktorer, social utsatthet, våld i hemmet och exponering för riskmiljöer.

Inriktning

Kommunen ska stärka förmågan att tidigt identifiera barn och unga i riskzon och säkerställa att insatser sätts in samordnat utifrån individens samlade behov. SSPF ska vara den huvudsakliga strukturen för detta arbete.

Huvudsakliga åtgärdsområden:

- Etablera SSPF som permanent samverkansstruktur mellan skola, socialtjänst, polis och fritidsverksamhet.
- Utveckla gemensamma kriterier och arbetssätt för att identifiera målgruppen.
- Upprätta samordnade och individanpassade handlingsplaner för aktualiserade individer.
- Stärka det uppsökande och relationsskapande arbetet.
- Etablera gemensamma analys- och beslutsstrukturer.
- Säkerställa långsiktig implementering och organisatorisk förankring.
- Följa upp både process och individutfall, exempelvis skolnärvaro, prosociala aktiviteter och riskbeteenden.

Genomförande och uppföljning

SSPF implementeras stegvis under 2026 inom ramen för projekt med stöd från Brottsförebyggande rådet. Strukturen ska även kunna hantera ärenden med koppling till mer avancerad eller organiserad brottslighet bland unga utan att en separat organisation behöver byggas upp.

Narkotikabrottslighet

Problembedömning

Narkotikaproblematiken i Norberg behöver förstås genom flera datakällor. Anmälda narkotikabrott påverkas av polisens kontrollnivå, medan avloppsmätningar, EST-observationer, verksamhetsdata och upplevd otrygghet kompletterar bilden. Problemet handlar både om faktisk användning och om hur rusmedelsrelaterad problematik blir synlig i vissa offentliga miljöer.

Inriktning

Kommunen ska kombinera situationell och social prevention. Arbetet ska riktas mot de miljöer där problematiken är mest synlig, samtidigt som tidig upptäckt, förebyggande arbete med barn och unga samt insatser vid skadligt bruk och beroende utvecklas.

Huvudsakliga åtgärdsområden:

- Identifiera, analysera och följa riskmiljöer inom ramen för EST.
- Stärka närvaro och social kontroll i offentliga miljöer där rusmedelsrelaterad problematik är synlig.
- Utveckla tidig upptäckt inom skola, socialtjänst, fritidsverksamhet och SSPF.
- Genomföra förebyggande insatser riktade till barn och unga.
- Samverka kring personer med etablerad problematik kopplad till skadligt bruk och beroende.
- Fortsätta med kvartalsvisa avloppsmätningar och väga samman dessa med anmälningsstatistik, verksamhetsdata och lokala observationer.

Genomförande och uppföljning

Genomförandet sker inom ordinarie brottsförebyggande strukturer, med särskild tyngdpunkt i EST samt i samverkan med Polismyndigheten och andra relevanta aktörer. Uppföljningen ska väga samman flera indikatorer och särskilt beakta att narkotikabrott är upptäcktsbrott.

Bedrägeribrott

Problembedömning

Bedrägeribrott skiljer sig från övriga prioriterade områden genom att brotten ofta begås på distans, drivs av externa aktörer och följer nationella eller internationella brottsvågor. Kommunens rådighet över brottens uppkomst är begränsad.

Inriktning

Kommunens arbete ska därför inriktas på att minska genomslaget av bedrägeriförsök genom att stärka invånarnas kunskap, motståndskraft och förmåga att identifiera och avbryta försök.

Huvudsakliga åtgärdsområden:

- Genomföra återkommande informationsinsatser till allmänheten.
- Genomföra riktade informationsinsatser till särskilt sårbara grupper, exempelvis äldre personer.
- Etablera beredskap för snabb och riktad informationsspridning vid bedrägerivågor eller nya tillvägagångssätt.
- Stärka samverkan med Polismyndigheten, banker och andra relevanta aktörer.
- Integrera bedrägeriförebyggande arbete i EST och andra relevanta strukturer.
- Följa upp räckvidd, målgruppsnåddhet och kommunens förmåga till snabb anpassning.

Genomförande och uppföljning

Uppföljning ska inte enbart fokusera på förändringar i lokal anmälningsstatistik, eftersom denna i hög grad påverkas av externa trender. Fokus ska i stället ligga på genomförande, målgruppsnåddhet, förmågeförändring och snabb anpassning till nya mönster.

Genomförande

Handlingsplanen är ett övergripande strategiskt styrdokument för perioden 2026-2028. Den anger prioriterade områden, strategisk inriktning och huvudsakliga åtgärdsområden, men ska inte förstås som en detaljerad aktivitetsplan för hela perioden.

De konkreta aktiviteterna preciseras löpande inom ramen för ordinarie verksamhetsplanering, EST, SSPF, projektet mot våld i nära relation och andra relevanta samverkansstrukturer. Genomförandet behöver ske stegvis och med beaktande av tillgängliga resurser och organisatoriska förutsättningar.

EST utgör den centrala plattformen för löpande lägesbild, analys och operativ samordning, särskilt avseende plats- och situationsbaserad problematik. SSPF etableras under 2026 med fokus på tidig upptäckt och samordnade insatser riktade till barn och unga i riskzon. Projektet mot våld i nära relation ska successivt övergå i ordinarie arbetssätt.

Uppföljning och revidering

Uppföljningen av handlingsplanen syftar till att säkerställa att arbetet bedrivs i enlighet med planens inriktning samt att insatserna utvecklas utifrån förändringar i problembild, kunskapsläge och lokala förutsättningar.

- Löpande uppföljning sker inom EST, SSPF och andra relevanta samverkansforum.
- En samlad uppföljning av handlingsplanen genomförs årligen.
- Uppföljningen ska omfatta både genomförandet av åtgärder och utvecklingen inom de prioriterade problemområdena.
- Eftersom flera områden har begränsad synlighet i statistiken ska uppföljningen bygga på både kvantitativa indikatorer och kvalitativa bedömningar.
- Mindre justeringar av genomförande och aktiviteter kan hanteras löpande inom ordinarie strukturer. Mer omfattande förändringar av prioriterade områden eller strategisk inriktning ska beslutas av kommunstyrelsen.

Bilaga

Till handlingsplanen hör Bilaga 1: Kunskapsunderlag och orsaksanalys. Bilagan redovisar den fördjupade problembild, orsaksanalys, metodlogik och uppföljningslogik som ligger till grund för handlingsplanens prioriteringar och åtgärdsområden.